

ΟΣΟ ΜΠΟΡΕΙΣ - Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Θέμα –Περιεχόμενο ποιήματος

Η καβαφική αξιοπρέπεια/ η αίσθηση του χρέους : Προβάλλεται στο ποίημα και αποτελεί βασική αξία του. Ο άνθρωπος οφείλει όταν βλέπει ότι διάφορα όνειρά του δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν, να είναι αξιοπρεπής και να μη θυσιάζει την ατομικότητά του στο βωμό ανούσιων συναναστροφών μόνο και μόνο για να γίνει κοινωνικά αποδεκτός.

Ποιες είναι οι παραινήσεις που απευθύνει ο ποιητής στον εαυτό του και σε κάθε αποδέκτη του ποιήματος;

Με ποιους τρόπους μπορεί ο άνθρωπος να «εξετελείσει» τη ζωή του;

Συμβουλή του αφηγητή: « Προσπάθησε να κάμεις τη ζωή σου όπως τη θέλεις», «όσο μπορείς»

1η παραίνεση: «.....»

Τρόποι εξευτελισμού: «μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου», «μες στες πολλές κινήσεις κι ομιλίες»

2η παραίνεση: «.....εκθέτοντας»

Τρόποι εξευτελισμού: «στων σχέσεων και των συναναστροφών την καθημερινή ανοησία»

Κατάληξη: Η ζωή θα γίνει «μια ξένη φορτική»

Όλες οι παραινήσεις διατυπώνονται εδώ με αρνητισμό: Κι αν δεν μπορείς... μην την εξευτελίζεις

Στον τελευταίο στίχο του ποιήματος, ο ποιητής αναφέρεται στον κίνδυνο της αλλοτρίωσης. Πώς μπορεί να αλλοτριωθεί ο άνθρωπος;

«ξένη και φορτική ζωή»: αλλοτριωμένη/ ετερόφωτη/ ανιαρή/επιφανειακή ζωή απομακρυσμένη από την πνευματική αναζήτηση και την ψυχική ευφορία/ζωή που «αγωνίζεται» για το «φ.....» και όχι για το «είναι».

Ζει μια ζωή ξένη, καθώς αποξενώνεται από τις προσωπικές του επιλογές

Καταγράψτε τις μετοχές και εξηγήστε τη γραμματική και σημασιολογική λειτουργία τους στο ποίημα.

.....

.....

.....

Θέματα προς συζήτηση

Η ευθύνη των νέων απέναντι στην αξιοπρέπειά τους- πράγμα δύσκολο στην εποχή μας-προσοχή στα όρια ανάμεσα στις επικίνδυνες συναναστροφές και τη γόνιμη κοινωνικότητα.

Πολλοί οι κίνδυνοι σήμερα : κάποιες συναναστροφές μπορεί να οδηγήσουν σε αρρωστημένες καταστάσεις (ναρκωτικά, εγκληματικότητα...)- όταν η ποιότητα ζωής ταυτίζεται με την κατανάλωση υλικών αγαθών – όταν μιμούνται κακά πρότυπα – όταν απομακρύνονται από την πνευματική αναζήτηση ...

Γλώσσα- στιχουργικές παρατηρήσεις.

Ύφος: Πεζο....., άμ..... και λ..... με στοιχεία καθημερινής ομιλίας.

Τόνος: Δι..... με διάθεση έμμεσης εξομολόγησης και χωρίς λυρικά στοιχεία.

Μετρική: Δύο ισόστιχες στροφές από πέντε ιαμβικούς ανισοσύλλαβους στίχους η καθεμιά

Ιδιότυπη γλώσσα, μείγμα καθαρεύουσας και δημοτικής, με ιδιωματικά στοιχεία της Κωνσταντινούπολης και της Αλεξάνδρειας.....

Παραδοσιακά στοιχεία του ποιήματος

Το ποίημα έχει σταθερό μέτρο (ιαμβικό)

Στοιχεία νεωτερικότητας του ποιήματος - Ως προς τη μορφή του:

Δεν υπάρχει ομοιοκαταληξία

Λόγος (γλώσσα) λιτός, καθημερινός, πεζολογικός

Δεν χρησιμοποιούνται εξεζητημένα εκφραστικά μέσα

Χαρακτηριστικά της ποιητικής τέχνης του Κ.Π. Καβάφη

* Η **πεζολογία** (= η τάση ορισμένων ποιητών να γράφουν χωρίς αυστηρή τήρηση μετρικών κανόνων ή ρυθμού σε λόγο που μοιάζει με πεζό),

* Η **παραστατικότητα** (= χρησιμοποίηση παραστατικών εικόνων)

* Η **γλωσσική ευστοχία**

* Η **λεπτή ειρωνεία**

* Η **υποβολή** (τεχνική με την οποία ο συγγραφέας προσπαθεί να εισαγάγει στην ατμόσφαιρα που περιγράφεται στο έργο του τον αναγνώστη και να τον επηρεάσει έτσι, ώστε να του δημιουργήσει την κατάλληλη (την περιγραφόμενη στο έργο συναισθηματική κατάσταση)

* Η αίσθηση του **τραγικού**

* Ο **διδασκτικός τόνος** των φιλοσοφικών που χαρακτηρίζονται και ποιήματα **βιοθεωρίας** (= η φιλοσοφία, ο τρόπος με τον οποίο κάποιος αντιμετωπίζει τη ζωή)

* Ο **ηδονισμός** και ο **αισθητισμός** των ερωτικών... (ηδονισμός = εξιδανίκευση των ερωτικών, κυρίως, απολαύσεων / αισθητισμός = η καλλιτεχνική τάση προς την ωραιοποίηση του φαντασιακού κόσμου)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και στη συνέχεια απαντήστε στις ερωτήσεις α και β.

"Ο Καβάφης στο παραινετικό αυτό ποίημα προτείνει έναν κώδικα συμπεριφοράς στην ατομική και κοινωνική ζωή. Συμβουλεύει τον νοερό αποδέκτη του ποιήματος να διασφαλίσει την προσωπική του ελευθερία και να υπερασπιστεί την αξιοπρέπειά του μέσα στην

κοινωνική ζωή, όσο αυτό είναι δυνατό («όσο μπορείς»). Ο ποιητής γνωρίζει ότι ο πλήρης έλεγχος της προσωπικής ελευθερίας του ανθρώπου, μέσα στην καθημερινή «συνάφεια» και «στις κινήσεις και ομιλίες», που απαιτεί η κοινωνική ζωή, είναι μάλλον ανέφικτος (=ακατόρθωτος). Ωστόσο, στο μέτρο του δυνατού, ο άνθρωπος πρέπει να αγωνιστεί για να προφυλάξει τον εαυτό του από:

- τη μαζοποίηση (το να αφομοιωθεί δηλαδή από το πλήθος και να έχει την ψυχολογία της μάζας)
 - την αλλοτρίωση (το να αποξενωθεί από τον βαθύτερο εαυτό του, τις ανάγκες του και τις ιδέες του)
 - τον συμβιβασμό και την υποταγή στον συρμό και στη μόδα της εποχής
 - το ανούσιο των ρηχών και επιφανειακών κοινωνικών σχέσεων και συναναστροφών
 - το φαίνεσθαι. Να προσπαθεί να «είναι» και όχι να «φαίνεται». Να έχει σχέσεις ουσιαστικές και όχι επιφανειακές.
 - τη χωρίς μέτρο διασκέδαση που είναι φυγή από την πραγματικότητα και τα προβλήματά του και δεν προσφέρει ουσιαστική διέξοδο
- Για να το καταφέρει αυτό πρέπει να καλλιεργηθεί πνευματικά και να ενδυναμωθεί ψυχικά."

α. Εμβαθύνοντας στα λόγια του ποιητή, ποιες είναι σήμερα οι κοινωνικές εκδηλώσεις και συνήθειες που ευτελίζουν τη ζωή του ανθρώπου; Μπορείτε να αναφέρετε μερικά σύγχρονα παραδείγματα;
β. Ποιες κατά τη γνώμη σας συγκεκριμένες προσπάθειες πρέπει να κάνει ο άνθρωπος, για να υπερασπιστεί την προσωπική ελευθερία και την αξιοπρέπειά του;

2.α. Σε ποια ψυχική κατάσταση νομίζετε ότι βρίσκεται ο ποιητής όταν γράφει το ποίημα. Είναι απογοητευμένος, φοβισμένος, αμήχανος, ευτυχισμένος, ή κάτι άλλο;
β. Εσάς ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα σας γεννά το ποίημα;

3. Με ερέθισμα το ποίημα του Καβάφη, γράψτε ελεύθερα τις σκέψεις σας σε ένα κείμενο με ημερολογιακή μορφή. (150-200 λέξεις)

4. Να γράψετε ένα κείμενο/ποίημα συμβουλευτικό προς φίλο ή φίλη σας προκειμένου να αντιμετωπίσει τους κινδύνους, όσο μπορεί... (150-200 λέξεις)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Το παράπνοο - Οδ. Ελύτη

Εδώ στου δρόμου τα μισά
Έφτασε η ώρα να το πω
Άλλα είν' εκείνα π' αγαπώ
γι' αλλού γι' αλλού ξεκίνησα

Όσο κι αν κανείς προσέχει
όσο κι αν τα κυνηγά
Πάντα πάντα θα' ναι αργά
Δεύτερη ζωή δεν έχει

Στ' αληθινά στα ψεύτικα
το λέω και το ομολογώ
Σα νά' μουν άλλος κι όχι εγώ
Μες στη ζωή πορεύτηκα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. «Σα νά' μουν άλλος κι όχι εγώ»- «ως που να γίνει σα μια ξένη φορτική»: σχολιάστε τη νοηματική συγγένεια των δυο στίχων.
2. Πιστεύετε ότι οι συμβουλές του Καβάφη θα απέτρεπαν τον ήρωα του ποιήματος από αυτή τη δυσάρεστη κατάληξη;